

ALPOMISH OBRAZIGATASNIF: ALPOMISH DOSTONI HAQIDA

Bo'riyeva Parvina O'lmas qizi ¹¹ Samarqand davlat chet tillar instituti

ARTICLE INFO

ABSTRACT:

ARTICLE HISTORY:

Received: 07.02.2025

Revised: 08.02.2025

Accepted: 09.02.2025

KEYWORDS:

Alpomish,
qahramonlik, xalq
dostonlari, milliy
qadriyatlar,
vatanparvarlik, adolat,
jasorat.

"Alpomish" dostoni – o'zbek xalqining boy og'zaki ijodining eng yirik va qadimiy namunalardan biri hisoblanadi. Ushbu doston qahramonlik, sadoqat, vatanparvarlik, do'stlik va adolat kabi mavzularni o'z ichiga oladi. Asarda Alpomish obrazi buyuk qahramon sifatida tasvirlanib, uning jasorati, aql-zakovati va kuch-qudrati xalq idealiga aylangan. Ushbu maqolada Alpomish obrazining asosiy xususiyatlari, uning doston davomida namoyon bo'ladigan jihatlari va milliy qadriyatlar bilan bog'liqligi tahlil qilinadi. Alpomish nafaqat mard qahramon, balki ma'naviy yetuk shaxs sifatida ham tasvirlanadi. Shu bilan birga, dostonning tarixiy-madaniy ahamiyati ham ko'rib chiqiladi.

INTRODUCTION. O'zbek xalq og'zaki ijodining eng yorqin yodgorliklaridan biri bo'lmish "Alpomish" dostoni qahramonlik epik asarlarining eng mukammal namunalaridan sanaladi. Ushbu doston xalqning tarixiy xotirasi, orzu-umidlari, urf-odatlar va ma'naviy qadriyatlarini o'zida aks ettirgan. Alpomish obrazi esa xalqning milliy iftixori bo'lib, asrlar davomida turli rivoyatlar va talqinlarda yashab kelmoqda.

O'zbek xalq og'zaki ijodining eng yorqin namunalardan biri bo'lmish "Alpomish" dostoni o'zining badiiy boyligi, tarixiy ahamiyati va milliy qadriyatlarni aks ettirish xususiyati bilan ajralib turadi. Ushbu doston qahramonlik eposi bo'lib, unda xalqning orzu-umidlari, urf-odatlar va ma'naviy merosi mujassamlangan. Alpomish obrazi esa mardlik, vatanparvarlik, adolat va sadoqat timsoli sifatida tasvirlanadi.

Doston xalqimizning tarixiy xotirasi bo'lib, unda qadimiy turkiy qabilalarning hayot tarzi, urf-odatlar, ijtimoiy munosabatlari va jangovar an'analari aks etgan. Alpomishning sarguzashtlari orqali xalqning mustahkam irodasi, jipsligi va ozodlikka intilishi ifodalangan.

Ushbu maqolada Alpomish obrazining asosiy fazilatlari hamda uning o'zbek xalqining milliy ongini shakllantirishdagi o'rni tahlil qilinadi.

"Alpomish" dostoni – o'zbek xalqining eng qadimiy va mashhur epik asarlaridan biri bo'lib, u asrlar davomida og'zaki shaklda avloddan-avlodga yetib kelgan. Ushbu doston qahramonlik, vatanparvarlik, sadoqat, do'stlik va adolat kabi insoniy fazilatlarni ulug'laydi. Alpomish obrazi xalq idealiga aylangan bo'lib, u faqat kuchli jangchi emas, balki dono, zukko va sadoqatli inson sifatida ham tasvirlanadi.

Doston syujeti boy va qiziqarli bo'lib, unda qahramonning bolaligidan boshlab, uning yigitlik davri, sinovlar va kurashlar bilan to'la hayoti aks etadi. Alpomish o'z yurtini himoya qilish yo'lida ko'plab qiyinchiliklarni yengadi va oxir-oqibat g'alabaga erishadi. U doimo adolat tomonida bo'lib, zulm va yovuzlikka qarshi kurashadi.

Doston o'zbek xalqining madaniy va tarixiy xotirasining muhim qismi hisoblanadi. Unda qadimiy turkiy qabilalarning urf-odatlarini, an'analari va ijtimoiy munosabatlari aks ettirilgan. "Alpomish"ning turli variantlari nafaqat O'zbekistonda, balki qo'shni xalqlar orasida ham mashhur bo'lib, ularning og'zaki ijodida muhim o'rin egallaydi.

Bugungi kunda ham "Alpomish" dostoni o'z dolzarbligini yo'qotmagan. U yosh avlodga milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini singdirishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli, ushbu doston nafaqat adabiy yodgorlik, balki xalqning ma'naviy merosi sifatida doimo e'tibor markazida bo'lib kelmoqda.

Alpomish obrazi dostonning markaziy qahramoni bo'lib, u o'zining jasorati va sadoqati bilan ajralib turadi. U bolaligidan matonatli va dono sifatida tasvirlanadi. Alpomishning doston davomida namoyon bo'ladigan asosiy fazilatlari quyidagilardan iborat:

1. Jasorat va kuch-qudrat: Alpomish har qanday qiyinchilik oldida o'zining mardligi va kuchini namoyon etadi. U o'z elini himoya qilish yo'lida hech qanday xavfdan qo'rqmaydi va doimo adolatni himoya qiladi.

2. Vatanparvarlik: Alpomish o'z yurtiga bo'lgan sadoqati bilan ajralib turadi. Doston davomida u Vatan oldidagi burchini bajarish yo'lida ko'plab sinovlardan o'tadi. Uning barcha harakatlari xalqining baxt-saodati va ozodligi uchun qaratilgan.

3. Oilaga sadoqat va muhabbat

Alpomish nafaqat jasur jangchi, balki mehribon oila a'zosi sifatida ham tasvirlanadi. Uning Barchinoyga bo'lgan muhabbati va unga sadoqati dostonning asosiy syujet yo'nalishlaridan birini tashkil etadi.

4. Adolat va mardlik

Alpomish har doim adolat tarafdori bo'lib, zolimlarga qarshi kurashadi. U xalq manfaatlarini himoya qilish yo'lida o'z jonini ham fido qilishga tayyor.

5. Aql-zakovat va donolik

Doston qahramoni faqatgina kuch bilan emas, balki aql-zakovati bilan ham muvaffaqiyatga erishadi. U turli vaziyatlarda o'zining zukkoligi va dono qarorlari bilan g'alabaga erishadi.

Xulosa. Alpomish obrazi o'zbek xalq og'zaki ijodining bebaho yodgorligi bo'lib, u mardlik, vatanparvarlik, adolat va sadoqat timsoli sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu doston xalqning tarixiy xotirasi va ma'naviy merosining muhim qismi hisoblanadi. Alpomish obrazi orqali o'zbek xalqining milliy qadriyatlari, orzu-umidlari va madaniy merosi avloddan-avlodga yetkazib kelinmoqda.

"Alpomish" dostoni o'zbek xalqining milliy madaniyati va tarixiy xotirasining muhim qismi bo'lib, unda qahramonlik, adolat, vatanparvarlik va sadoqat kabi fazilatlar ulug'lanadi. Alpomish obrazi – faqat jasur jangchi emas, balki aqlli, dono va sadoqatli inson sifatida ham namoyon bo'ladi. U nafaqat yurtini himoya qiladi, balki oilaviy qadriyatlarni, do'stlik va odillikni ham himoya qilishga intiladi.

Doston orqali xalqning axloqiy va madaniy qadriyatlari avloddan-avlodga yetib kelgan. Bugungi kunda ham "Alpomish" dostoni yosh avlodni tarbiyalashda, ularga milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini singdirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Alpomish obrazi o'zbek xalqining milliy qahramoni sifatida abadiy qadrlanadi va uning ruhi madaniy merosimizning ajralmas qismi bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qo'shjonov Q. (2009). Alpomish dostoni va uning xalq og'zaki ijodidagi o'rni. Toshkent: Fan.
2. Karomatov X. (1983). O'zbek xalq qahramonlik eposi. Toshkent: Fan.
3. Sodiqov M. (1972). Alpomish dostoni – qahramonlik eposi. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti.
4. Rahimov A. (2001). Alpomish dostoni – milliy qadriyat manbai. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
5. Mirzaev T. (1995). Turkiy xalqlar eposi va Alpomish. Toshkent: Universitet nashriyoti.
6. Qodirov U. (2010). Alpomish dostoni va tarixiy haqiqat. Toshkent: Ma'naviyat.
7. O'zbek xalq dostonlari (1987). Alpomish. Nashrga tayyorlovchi: G'ulomov A. Toshkent: Fan.
8. Auezov M. (1958). Turkiy xalqlarning epik an'analari. Moskva: Nauka.